

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΓΑΞΗΣ

Το βιβλίο Ιστορίας της ΣΤ Δημοτικού προκάλεσε μεγάλες και απόλυτα δικαιολογημένες αντιδράσεις. Με πειστικά επιχειρήματα και τεκμηριωμένες θέσεις καταδείχθηκε από διάφορους κριτές του ότι δεν μπορεί να επιτελέσει τον παιδευτικό του ρόλο. Φαίνεται όμως ότι αντιμετωπίστηκε ως μεμονωμένη περίπτωση, ενώ υπάρχουν ενδείξεις, αν όχι αποδείξεις, ότι το βιβλίο της ΣΤ' Δημοτικού γράφηκε σε εφαρμογή ενός συγκεκριμένου Προγράμματος συγγραφής των σχολικών βιβλίων Ιστορίας. Το Πρόγραμμα αυτό έχει εκπονήσει το «Κέντρο για τη Δημοκρατία και τη Συμφιλίωση στη Νοτιοανατολική Ευρώπη», το οποίο μάλιστα έχει προχωρήσει και στην έκδοση τεσσάρων Βιβλίων Εργασίας με κοινή ύλη για τα σχολεία όλων των βαλκανικών εθνών. Στη Γενική Εισαγωγή αυτής της σειράς, η οποία χρηματοδοτήθηκε από τα Υπουργεία Εξωτερικών των Η.Π.Α., της Βρετανίας, της Γερμανίας και άλλα «ευαγή» ιδρύματα, ο πρώτος στόχος που τίθεται είναι η άμβλυνση της εθνικής συνείδησης των μαθητών. Γράφει σχετικά η συγγραφέας της Γενικής Εισαγωγής Χριστίνα Κουλούρη: «Δεδομένου ότι η κυρίαρχη μορφή της ιστορίας που διδάσκεται είναι η εθνική ιστορία και ότι η ιστορία των γειτονικών λαών διδάσκεται επίσης μέσα από μια εθνοκεντρική προοπτική δεν προτείνουμε να καταργηθεί ούτε να αντικατασταθεί, αλλά να αλλάξει ο τρόπος που διδάσκεται. Η περιφερειακή ιστορία της ΝΑ Ευρώπης δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αυτοτελής και αυτάρκης αλλά ως μέρος της ευρωπαϊκής και της παγκόσμιας ιστορίας.» Σε πλήρη αρμονία με αυτή την κατεύθυνση οι συγγραφείς του σχολικού εγχειριδίου αποσιωπούν συστηματικά τις εθνικές αντιθέσεις στην εξιστόρηση των ιστορικών γεγονότων και μερικές φορές φτάνουν μέχρι το σημείο να παρουσιάζουν τα ιστορικά γεγονότα από την οπτική γωνία των αντιπάλων του Ελληνικού έθνους. Έτσι, κατά τους συγγραφείς του σχολικού βιβλίου, η δράση των «κλεφτών» δεν είναι μορφή αντίστασης, αλλά θεωρείται μορφή

αντίστασης. Ο Ελληνικός Στρατός δεν απελευθερώνει εδάφη της Μακεδονίας και της Ηπείρου, αλλά τα καταλαμβάνει. Ο Ελληνικός Στόλος επίσης καταλαμβάνει νησιά του Αν. Αιγαίου. Ο Κεμάλ Ατατούρκ ήταν ηγέτης του απελευθερωτικού αγώνα των Τούρκων και όχι σφαγέα των Μικρασιατών, των Ποντίων και των Αρμενίων.

«Το έθνος», συνεχίζει η συγγραφέας της Γενικής Εισαγωγής, «δεν αποτελεί τη μοναδική ταυτότητα του ατόμου. Οι μαθητές καλούνται να υπερβούν το έθνος και να ταυτιστούν με στενότερα ή ευρύτερα σύνολα, κατανοώντας ότι υπάρχουν πολλές ταυτότητες που συμπληρώνουν η μία την άλλη. Οι έμφυλες ταυτότητες, η τοπική ταυτότητα, η ταυτότητα του οπαδού μιας ποδοσφαιρικής ομάδας ή η ευρωπαϊκή ταυτότητα μπορούν να προβληθούν ως παραδείγματα ταυτοτήτων που είναι δυνατό να συνυπάρχουν, χωρίς βέβαια να έχουν ισοδύναμη ισχύ για το άτομο που τις έχει...» Κινούμενοι σε αυτή την κατεύθυνση, οι συγγραφείς του σχολικού εγχειριδίου διαθέτουν διπλάσιες σελίδες για την Ιστορία του ποδοσφαίρου από ό,τι για τις περιγραφές των βαλκανικών πολέμων, του έπους του 1940-1 ή των δύο παγκόσμιων πολέμων!

« Είναι δυνατό να διδαχθεί ο πόλεμος», γράφει επίσης η συγγραφέας της Γενικής Εισαγωγής, «χωρίς να υμνείται και χωρίς κουραστικές λεπτομέρειες, αριθμούς και ημερομηνίες». Παραγνωρίζοντας το χαρακτήρα και τη σημασία αυτού του πολέμου, οι συγγραφείς του σχολικού βιβλίου εφαρμόζουν αυτήν την οδηγία στην εξιστόρηση της Επανάστασης του 1821, από όπου λείπουν γεγονότα όπως η μάχη της Αλαμάνας, η Γραβιά, τα Δερβενάκια, και άλλα τέτοια καθοριστικά για την εξέλιξη και την έκβασή της.

Ένας ακόμη στόχος που τίθεται από τη θεωρητικό των Βιβλίων Εργασίας στη Γενική Εισαγωγή με πρόσχημα την «ανάπτυξη της κριτικής σκέψης» είναι, τέλος, η

χρησιμοποίηση τεκμηρίων που παρουσιάζουν διαφορετικές εκδοχές του ίδιου γεγονότος. Γιατί και μόνη η παράθεσή τους «υπονομεύει τη βεβαιότητα της μίας και μοναδικής αλήθειας». Θέλοντας λοιπόν και οι συγγραφείς του σχολικού βιβλίου να υπονομεύσουν τη μία και μοναδική αλήθεια με την παράθεση διαφορετικών εκδοχών για ένα ιστορικό γεγονός, παραθέτουν ένα απόσπασμα από βιβλίο ενός Γάλλου πρεσβευτή στην Κωνσταντινούπολη όπου αναφέρονται και τα εξής: «Οι σουλτάνοι συνηθίζουν όταν κατακτούν ένα βασίλειο ή μια επαρχία να διατηρούν θαυμαστή τάξη... Όσο για το λαό, αφήνεται να ζει σύμφωνα με τα ήθη και τα έθιμά του. Διατηρεί τα αγαθά του και έχει θρησκευτική ελευθερία». Και για να μη μείνει καμία αμφιβολία ότι οι μαθητές δε θα μείνουν με τη βεβαιότητα της μίας και μοναδικής αλήθειας πως η Τουρκοκρατία αποτελούσε μία από τις χειρότερες μορφές τυραννίας που έχει υποστεί το ελληνικό έθνος, διατυπώνουν το ακόλουθο ερώτημα: «Με ποιο τρόπο αντιμετωπίζουν οι σουλτάνοι τους πληθυσμούς των κατακτημένων περιοχών, σύμφωνα με την πηγή;»

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι το βιβλίο Ιστορίας της ΣΤ' Δημοτικού όχι μόνο τις απαιτήσεις ενός σχολικού εγχειριδίου που παρέχει στους μαθητές βασικές γνώσεις για την Ιστορία του έθνους δεν πληροί, αλλά πολύ συχνά ούτε και τις επιστημονικές απαιτήσεις της συγγραφής ενός επιστημονικού έργου. Οι στόχοι των συγγραφέων του όμως δεν ήταν προφανώς αυτοί.

Με το ίδιο πνεύμα, που καθορίζεται από τις κατευθύνσεις του λεγόμενου «Κέντρου για τη Δημοκρατία και τη Συμφιλίωση στη Νοτιοανατολική Ευρώπη», αν και με πιο συγκρατημένο τρόπο, είναι γραμμένο και το βιβλίο Ιστορίας της Β' Γυμνασίου, όπως δείχνουν δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα: Για το δεύτερο Βιβλίο Εργασίας το παιδομάζωμα «ήταν ένα σύστημα στρατολόγησης το οποίο μετέτρεπε νεαρούς μη μουσουλμάνους σε μια προνομιακή κοινωνική ομάδα, ... μια πρωτότυπη οθωμανική πρακτική που ευνοούσε την κοινωνική εξέλιξη». Το βεβαιώνει και ο Αλβανός Λουτφί πασάς, που σε ένα κείμενό του το οποίο παρατίθεται ευγνωμονεί τον σουλτάνο γιατί στρατολογήθηκε με το παιδομάζωμα και του δόθηκε η ευκαιρία να καταλάβει πολλά υψηλά αξιώματα. Κάπως έτσι παρουσιάζεται και στο σχολικό εγχειρίδιο της Β' Γυμνασίου: «Η ανάγκη ενίσχυσης του στρατού των Οθωμανών οδήγησε στη στρατολόγηση των χριστιανοπαίδων (ονομάστηκε παιδομάζωμα) και τη συγκρότηση του επίλεκτου τάγματος των γενιτσάρων» και παρατίθεται ένα μόνο απόσπασμα από σχετική ιστορική πηγή παρμένο από το Χρονικό των Σουλτάνων Ασίκ Πασάζαντε.

Το δεύτερο παράδειγμα αφορά το έπος του Βασιλείου Διγενή Ακρίτα. Αυτό δεν παρουσιάζει τους αγώνες και τα κατορθώματα του πιο ένδοξου φρουρού των ανατολικών συνόρων του Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, όπως λανθασμένα πιστεύαμε μέχρι τώρα, αλλά «μέσα από τους στίχους του αναδύεται ένας κοινός αραβοβυζαντινός κοσμος(!)

Φαίνεται επομένως ότι το βιβλίο Ιστορίας της ΣΤ' Δημοτικού δεν είναι μία μεμονωμένη περίπτωση συγγραφής ακατάλληλου σχολικού εγχειριδίου, αλλά ένα από τα πρώτα δείγματα συγκεκριμένου προγράμματος αναθεώρησης της Ιστορίας που έχει ως στόχο τη διαπαιδαγώγηση των νέων σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Νέας Τάξης. Αυτόν άλλωστε το στόχο δεν τον αποκρύπτουν. Γράφει η Χ. Κουλούρη στη Γενική Εισαγωγή: «Έχουμε την πεποίθηση πως μια πιο ισορροπημένη και πραγματολογικά εμπεριστατωμένη θεώρηση της ιστορίας των εθνικών κρατών θα βοηθήσει τη σημερινή νέα γενιά να είναι πιο ανεκτική απέναντι στα άλλα έθνη και τις άλλες εθνοτικές ομάδες, αλλά και πιο ανοιχτή στις ευρύτερες εξελίξεις που συμβαίνουν γύρω μας». Έτσι εξηγείται και η φανατική υπεράσπιση του βιβλίου από τους εγχώριους απολογητές της Νέας Τάξης, αυτούς που υποστήριζαν τους «φιλανθρωπικούς» βομβαρδισμούς της Σερβίας από το ΝΑΤΟ, αυτούς που τάχθηκαν υπέρ του προληπτικού πολέμου για την «εξουδετέρωση των χημικών όπλων του Ιράκ», αυτούς που υπερασπίζονταν με πάθος, αλλά όχι και τόσο ανιδιοτελώς, το σχέδιο Ανάν για την «επίλυση του Κυπριακού». Αυτός εξάλλου είναι και ο λόγος που η αρμόδια υπουργός δήλωσε: «εγώ δεν αποσύρω το βιβλίο». [Εισήγηση στην εσπερίδα του ΑΣΚΕ 21/3/07]